Handelingskader vluchtelingen Gemeente Raalte

2026

Gemeente Raalte

Wereldwijde conflicten, oorlogen en onveiligheid zorgen ervoor dat mensen bescherming zoeken in een ander land. Gemeenten hebben een blijvende taak voor de opvang en huisvesting van vluchtelingen. De gemeente Raalte wil hierin haar verantwoordelijkheid nemen. Met dit handelingskader bouwen we voort op het eerder vastgestelde handelingskader 2024-2027. Op basis van de ontwikkelingen sindsdien en de lessen uit de praktijk komen we nu met een vervolg voor de periode 2026. Daarmee biedt dit handelingskader nieuwe inzichten en handvatten om de vluchtelingenopgave structureel en integraal vorm te geven.

Definities en wettelijke taken

In de gemeente Raalte verstaan we op dit moment onder vluchtelingen: asielzoekers, statushouders en ontheemden uit Oekraïne.

Asielzoekers zijn mensen die hun thuisland ontvluchten en bescherming aanvragen in een nieuw land. Terwijl zij wachten op een beslissing van de Immigratie- en Naturalisatiedienst verblijven zij op een opvanglocatie en vallen onder de verantwoordelijkheid van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Met de Spreidingswet heeft de gemeente Raalte een wettelijke taak om asielzoekers te huisvesten.

Asielzoekers worden **statushouders (of vergunningshouders)** zodra ze een verblijfsvergunning krijgen. Ze maken dan deel uit van de Nederlandse samenleving en zijn nieuwe Raaltenaren. Statushouders hebben recht op huisvesting, werk en sociale voorzieningen binnen de gemeente. Ook leggen zij het inburgeringsexamen af. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inburgeringsaanbod. Deze wettelijke taak en de bijbehorende verplichtingen zijn vastgelegd in de Huisvestingswet.

Oekraïense ontheemden hebben een aparte status tot maart 2028. Gemeenten hebben een morele taakstelling, waarbij de gemeente onder andere verantwoordelijk is voor huisvesting. Het is nog onduidelijk hoe het vervolg eruit gaat zien.

Kaders

Met dit handelingskader werken we toe naar een structurele en integrale aanpak van de vluchtelingenopgave.

We streven naar:

1. Passende opvang en huisvesting volgens de uitgangspunten in dit handelingskader.
2. Succesvolle integratie en participatie van vluchtelingen in de samenleving, met aandacht voor onderwijs, werkgelegenheid en sociale cohesie.
3. Het waarborgen van veiligheid, gezondheid en het welzijn van vluchtelingen.
4. Het creëren van acceptatie en begrip binnen de samenleving.

Het handelingskader sluit aan bij de uitgangspunten uit het coalitieakkoord:

- We blijven op een zorgvuldige en beheersbare manier verantwoordelijkheid nemen in de opvang van Oekraïense ontheemden, de huisvesting van statushouders en asielopvang. We voeren onze opgave vanuit de Spreidingswet uit.
- We ondersteunen statushouders en vluchtelingen met taal, werk, opleiding en integratieactiviteiten. We zetten in op inburgering vanaf dag één met taal, werk en meedoen als uitgangspunt. Van vluchtelingen verwachten we dat zij actief deelnemen aan onze samenleving.
- We communiceren open, duidelijk en tijdig over opvang, huisvesting en integratie. Zo zijn keuzes, ontwikkelingen en gevolgen voor iedereen inzichtelijk en begrijpelijk.
- Een sterke samenleving begint bij inwoners die zich veilig, gezond en verbonden voelen. We kijken vooral naar wat inwoners nodig hebben om zelfstandig, veerkrachtig en met vertrouwen vooruit te kunnen.

Structuur

De gemeente Raalte heeft regie op de vluchtelingenopgave en werkt samen met verschillende organisaties.

Lokaal

De gemeenteraad heeft het college kaders meegegeven, die zijn verwerkt in dit handelingskader. Het college vraagt de gemeenteraad om advies bij een voorgenomen besluit voor de keuze van een locatie(s). Vervolgens wordt gestart met de aanvraag van de omgevingsvergunning. Het college is bevoegd tot het nemen van besluiten over de voorbereiding (o.a. het aangaan van bestuursovereenkomsten), realisatie en exploitatie van opvanglocatie(s). Op basis van het 'besluit delegatie en adviesrecht Omgevingswet' is het college bevoegd om de vergunning voor een locatie te verlenen.

Regionaal

Naast de lokale aanpak stemmen de gemeenten binnen de regio IJsselland de gezamenlijke vluchtelingenopgave af via de Regionale Regietafel Vluchtelingen IJsselland (RRVIJ). De RRVIJ bereidt waar nodig besluiten voor en adviseert de Provinciale Regietafel Asiel (PRT).

Binnen de vluchtelingenopgave kunnen gemeenten regionaal afspraken maken over de verdeling van opvangtaken. Een gemeente die bijvoorbeeld meer Oekraïense ontheemden opvangt, kan met een andere gemeente afspreken dat zij ook Oekraïneplekken voor die gemeente levert. Die andere gemeente kan daar tegenover bijvoorbeeld extra asielplekken realiseren. Zo kunnen gemeenten onderling afspraken maken over een passende verdeling van de gezamenlijke opgave. Deze afspraken worden gemaakt binnen de cyclus van de Spreidingswet. De huidige cyclus ziet er als volgt uit: op 27 februari 2026 was de capaciteitsraming, op 1 december 2026 is de deadline voor het provinciaal verslag en op 31 december 2026 wordt het verdeelbesluit vastgesteld. Uiterlijk 30 juni 2027 moet de gemeente de opvangplekken officieel beschikbaar hebben.

Betrokken organisaties

Bij het realiseren van opvang zijn verschillende organisaties betrokken. Het COA kan een rol spelen bij de ontwikkeling en het beheer van asielopvanglocaties (gemeenten kunnen dit ook zelf organiseren). Nidos is betrokken bij de begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's). Op lokaal niveau levert VluchtelingenWerk een belangrijke bijdrage aan de maatschappelijke begeleiding van statushouders.

Opvanglocaties

Wat vinden we belangrijk bij de zoektocht naar een geschikte locatie?

<u>Algemene uitgangspunten opvanglocatie:</u>

- Schaal opvang: per locatie kijken we wat nodig en passend is. De locatiegeschiktheid, draagkracht van de dorpskern en uitvoerbaarheid bepalen mede de schaal en inrichting van de opvang.
- Duur opvang: we bepalen de minimale duur op basis van een haalbare business case en bij voorkeur zolang er een maatschappelijke opgave ligt. Daarnaast kijken we naar duurzaam en flexibel gebruik.
- De opvanglocatie(s) hebben een open karakter, waarbij interactie plaatsvindt tussen vluchtelingen en inwoners.
- We beoordelen locaties ruimtelijk op onder andere stedenbouwkundige en landschappelijke wenselijkheid, milieukundige aspecten, realisatiesnelheid en duurzame inzetbaarheid. Al deze uitgangspunten worden meegenomen in een weging, waarbij de locatie(s) met de meest gunstige score(s) nader uitgewerkt worden.
- Uit een ruimtelijke onderbouwing moet blijken dat ruimtelijke belangen niet onevenredig worden geschaad.

- Huisvesting op bedrijventerreinen is vanuit gezondheidsoogpunt niet gewenst, met uitzondering van de randen, waarbij bestaande milieuruimte van bedrijven niet beperkt mag worden.
- De voorkeur vanuit sociaal perspectief gaat uit naar een locatie in de wijk of aan de rand van het dorp. De bereikbaarheid van voorzieningen stimuleert integratie in de Raalter samenleving.
- Als het gaat om dagbesteding sluiten we aan bij onze reguliere voorzieningen (zoals lokale sportverenigingen).
- Het uitgangspunt is om zoveel mogelijk in te zetten op eigen voorzieningen, zoals eigen keuken en sanitair ter bevordering van de privacy. De mogelijkheden op locatie zijn leidend.
- Wanneer een nieuwe locatie beschikbaar komt, kan deze worden ingezet voor de huisvesting van meerdere doelgroepen woningzoekenden (o.a. spoedzoekers, verschillende groepen vluchtelingen). Het mixen van doelgroepen bevordert de sociale verbinding in de wijk en vergroot het draagvlak voor opvang.
- Bij het sluiten van een vastgoedovereenkomst en/of een aanvraag om een omgevingsvergunning wegen we af of een onderzoek in het kader van de BIBOB nodig is .
- Samenwerking met buurgemeenten is mogelijk, wanneer de aantallen meetellen voor onze taakstelling.
- Reguliere woningen komen niet in aanmerking (woningmarkt niet verstoren), tenzij:
  - o De eigenaar het pand niet regulier wil verhuren: bijv. vanwege toekomstige transformatieplannen (nieuwbouw of verbouw) en het bijkomende risico op huurbescherming
  - o De eigenaar een maatschappelijk partner is. Denk hierbij aan parochiewoningen.
- Bij voorkeur hebben wij als gemeente de locatie in eigen beheer (koop). Per locatie kijken we naar de (financiële) haalbaarheid.

1 Bibob staat voor Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur.

- Bij asiel wordt er zodra er een locatie in beeld is een memo gemaakt aan het college om te bepalen waar de uitvoeringsregie komt te liggen (COA of gemeente). Waar mogelijk streeft het college naar gemeentelijke regie. Het voordeel is dat je met een duurzame gemeentelijke opvang (DGO) eigen regie hebt als het gaat om bijvoorbeeld de duur van de opvang, de schaal en werkwijze. Er kunnen afspraken gemaakt worden met het COA dat de bewoners, zodra deze een verblijfsvergunning krijgen, in de gemeente blijven. Dit zorgt voor betere integratie. De bewoner kan direct starten met (voor)inburgering, werk en deelnemen aan de samenleving. Het geeft ook rust en stabiliteit voor de bewoner. Het Rijk biedt financiële zekerheid voor een periode van 5 jaar. Het nadeel is dat er veel meer verantwoordelijkheid naar gemeenten komt, de gemeente wordt verantwoordelijk voor het beheer, begeleiding, veiligheid, communicatie en de dagelijkse exploitatie. De gemeente zal dan ook expertise moeten organiseren op het gebied van opvang, welzijn en participatie.
- Bij de ontwikkeling van opvanglocaties is nadrukkelijk aandacht voor duurzaam en flexibel gebruik. Uitgangspunt is dat investeringen niet alleen bijdragen aan de opvangopgave van nu, maar dat locaties of woonvoorzieningen daarna ook een passende vervolgfunctie kunnen krijgen. Zo kunnen deze op langere termijn worden ingezet voor andere inwoners met een woonvraag, zoals spoedzoekers.

Doorlooptijd tot realisatie opvanglocatie

De doorlooptijd om een opvanglocatie te realiseren duurt enkele maanden tot 4 jaar. Op voorhand is niet één tijdsduur aan te geven, omdat veel aspecten invloed hebben (ontwerp- en bouwtijd, staat van het gebouw etc.). Het kan onder andere gaan om de transformatie van bestaande gebouwen of het realiseren van flexibele woonoplossingen.

Voor elk project geldt dat het andere kenmerken heeft: denk aan capaciteit, de staat van het gebouw, het vergunningentraject, de bestuurlijke complexiteit, de ontwerp en bouwtijd. Al deze kenmerken hebben invloed op de doorlooptijd van de verschillende activiteiten. Daarom is er niet één doorlooptijd van een project, maar kent deze een bandbreedte.

Wat gebeurt er in een noodsituatie?

Op het moment er landelijk onvoldoende asielopvang beschikbaar zijn, kan het ministerie de opdracht geven aan de veiligheidsregio om crisisnoodopvang (CNO) te organiseren.

Crisisnoodopvang (CNO)

De gemeente Raalte werkt alleen mee aan crisisnoodopvang als het ministerie opdracht geeft aan de veiligheidsregio. De burgemeester is op dat moment verantwoordelijk. Er volgt een spoedoverleg met burgmeester, portefeuillehouder vluchtelingen, manager team vluchtelingen en een afvaardiging van team vluchtelingen om te kijken naar de haalbaarheid van locaties, druk op maatschappelijk partners en de ambtelijke capaciteit.

Huidige opvanglocaties

Naast de zoektocht naar nieuwe locaties brengt de gemeente ook de huidige opvanglocaties in beeld. Per locatie wordt bekeken hoe duurzaam en toekomstbestendig de opvanglocatie is, of voortzetting mogelijk en wenselijk is en welke gevolgen tijdelijke contracten of een andere oorspronkelijke bestemming hebben voor de continuïteit van de opvang.

Zoektocht naar opvanglocaties Communicatieproces en inwonersparticipatie opvanglocatie(s) asiel

Gemeente Raalte vindt zorgvuldige en duidelijke communicatie belangrijk. Bij de komst van een opvanglocatie komen zorgen en emoties kijken. Spanning kan niet altijd worden voorkomen, maar met een zorgvuldig proces vormen we de basis voor vertrouwen. De tabel geeft het communicatie- en participatieproces asielopvang op hoofdlijnen weer. Onze uitgangspunten zijn:

- **We zorgen voor een zorgvuldig proces:** van start tot terugkoppeling en besluitvorming.
- **We maken aan de voorkant scherp waarover inwoners kunnen meepraten:** we zijn duidelijk over wat vaststaat, wat nog open is en welke ruimte er is.
- **We nemen voldoende tijd voor een goede gespreksronde:** uitnodigen, informeren, gesprekken voeren, duiden en terugkoppelen kost tijd. Te weinig tijd beperkt toegang tot het proces.
- **We geven de ruimte voor gesprek:** we kiezen voor gespreksvormen die daarbij passen.
- **We maken zichtbaar wat met inbreng gebeurt:** terugkoppeling is een vertrouwensmoment. We laten zien wat is opgehaald, wat wordt meegenomen, wat niet en waarom.

Communicatie- en participatieproces asielopvang

Op de volgende pagina laat het proces zien hoe communicatie en inwonersparticipatie er idealiter uitzien. In de praktijk kunnen ontwikkelingen vragen om andere keuzes in tempo, volgorde of aanpak. Het college streeft ernaar inwoners zo goed mogelijk mee te nemen, met zorgvuldige communicatie en participatie als uitgangspunt.

Opstart	Handelingskader	Keuze voor locatie(s)	Ontwerp locatie en omgeving	Inrichten en bouwen	Passende asielopvang
Spreidingswet (feb 2024)	**Inventarisatie criteria** - Digipanel - Gesprekken Plaatselijk Belangen en WijzWelzijn - Input raad (juni/juli 2024) P	**Oproep samenleving tot meedenken** - Zoektocht op pauze (juni 2025) - Zoektocht hervat (oktober 2026)	**Overeenkomst gemeente - COA** **Overeenkomst (vastgoed)eigenaar**	**- Locatie (ver)bouwen** **- Overlegstructuur** **- Gemeenschapsvorming** Omwonenden kunnen meedenken over afspraken die voor ingebruikname geregeld moeten zijn (bereikbaarheid, meldingen, communicatie etc.) P	**Monitoren** - Nieuwsbrief buurt - Werkgroep - Open dag voor ingebruikname
	Handelingskader opstellen - Vastgesteld door gemeenteraad (september 2024) - Actualisatie (oktober 2026)	**Inventariseren locaties** - Input samenleving - Input gemeente - Input extern bureau	**- Ontwerp/inrichting locatie** **- Overlegstructuur** **- Oproep vrijwilligerswerk** Omwonenden kunnen meedenken over de inrichting van de opvanglocatie (entree, parkeren, verlichting, toezicht etc.) - Bewonersbijeenkomsten - Werkgroep - Bezoek opvanglocatie P		
		Van longlist naar shortlist - Beoordeling locaties - (Papieren) schouw COA	**Omgevingsvergunning** - Vergunningaanvraag - Besluit door het college van B&W - Afhankelijk van locatie is bezwaar en/of beroep mogelijk		
		Haalbaarheidstoets - Gesprekken eigenaar - Financiële haalbaarheid - Ruimtelijke en milieu onderzoeken			
		Voorstel locatiekeuze Voorgenomen besluit college van B&W voor locatie - Omgeving informeren over: 1. Komst van de opvanglocatie 2. Het proces 3. Thema's ophalen voor nadere uitwerking - Direct omwonenden: keukentafelgesprekken - Bredere omgeving: Inloopmomenten - Gemeentebreed: Gemeentelijke kanalen en lokale media			
		Gemeenteraad wordt om advies gevraagd over de locatiekeuze - Rond de tafel gesprek (mogelijkheid tot inspreken) - Raadsvergadering (advisering)			

Wit = intern

Blauw = communicatie

P = participatie

Gemeente Raalte